

N.N.

Inleiding tot het boek Job

Aard en tijd van ontstaan

Het Woord van God is de Oorsprong en de blijvende Bron van de goddelijke waarheid. God kan door dit Woord Zijn waarheid in al haar kracht en volmaaktheid aan het geweten en het hart van mensen voorstellen. Daartoe is het echter wel nodig dat de verschillende delen van de waarheid in hun Bijbelse verband worden gelaten, en het Woord als één geheel wordt gezien en gelezen. Het moet boek voor boek worden onderzocht en in verband met het geheel in ogenschouw genomen worden. Schrift moet met Schrift vergeleken worden. Dit is van veel grotere waarde dan alleen bezig te zijn met op zichzelf staande mededelingen van God, hoe kostbaar die ook mogen zijn.

Wij willen ons nu met het boek Job bezighouden. Een boek dat ook in onze tijd vol is met praktische aanwijzingen voor het gedrag van de gelovige. Immers, dezelfde vraagstukken van het veelal zo onbegrijpelijke lijden, in alle verscheidenheid die er in de dagen van Job bestond, zijn er ook nu nog. Niemand ontkomt aan het lijden. God gebruikte het in Jobs dagen tot zijn eigen bestwil, en dat doet Hij nu nog. Job heeft de les van de Heere geleerd, en het is ook voor de gelovige nu van het grootste belang zijn lijden op een God welgevallige manier te leren zien, opdat te midden daarvan de harten en zinnen bewaard worden in de liefde van God.

Het boek Job werd geschreven in de vroegste tijden van de schriftelijke openbaring die de Heere van Zichzelf heeft gegeven. Wellicht is dit het eerst geschreven boek. Zekerheid hieromtrent geeft de Schrift echter niet. Aan de verschillende gedachten van mensen gaan wij stilzwijgend voorbij. Aangaande de schrijver (wij spreken liever over de 'Schrijver', omdat de ware auteur van de Schrift de Heilige Geest is) deelt de Bijbel ons niets mee.

Het boek Job behoort tot de dichtelijke boeken van het Oude Testament. De andere dichtelijke boeken zijn: de Psalmen, de Prediker, het Hooglied van Salomo en de Klaagliederen van Jeremia. In de Hebreeuwse Bijbel worden deze boeken de Geschriften genoemd, of de Ketubim. Kenmerk van de Hebreeuwse poëzie is niet zoals bij de westerse volken, gelijklopende klanken, maar gelijke gedachten: het parallelisme. Dit kan behalve overeenkomend, ook tegenstellend of aanvullend parallelisme zijn.

Hoewel het boek Job een dichtelijk boek is, mogen wij hier niet denken aan een gedicht dat verzonden situaties beschrijft. Job heeft werkelijk geleefd, hij is een historisch persoon die ook door andere schrijvers van Bijbelboeken wordt genoemd (zie Ezech. 14:14 en 20; Jak. 5:15). Uit het boek zelf kunnen wij afleiden dat Job heel lang geleefd heeft. Hij was geen jongeman meer, toen de beproeving over hem kwam; hij had toen immers volwassen kinderen. En na de beproeving heeft Job nog honderd en veertig jaar geleefd en zag hij zijn nakomelingschap tot in het vierde geslacht (hst. 42:16). Hieruit kunnen wij afleiden dat hij vóór Mozes geleefd moet hebben. Uit Psalm 90, een gebed dat door Mozes is geschreven, blijkt immers dat de leeftijd van de mensen toen gelijk was aan die in onze dagen. Mozes zelf en ook Kaleb vormden daarop een uitzondering. Maar ten aanzien van Job spreekt de Schrift niet van een uitzondering.

Vreemd aan het burgerschap van Israël

Het is goed op een ander belangrijk punt te wijzen. Job behoorde tot een heidens volk, want hij behoorde niet tot het uitverkoren volk Israël, dat later door God uit Egypte zou worden geroepen. In zijn dagen lag deze roeping nog in de toekomst. In het boek Genesis lezen wij dat alles hiertoe werd voorbereid. En juist in die tijd zien wij dat God de meest ingrijpende bemoeienis had met een enkel mens, die niet uit de aartsvaders was voortgekomen; een bemoeienis die zelfs Abraham niet ten deel is gevallen. En juist hier zien wij dat God alles in het werk stelt in de hemel en op de aarde, om één enkele ziel tot het besef van zijn eigengerechtigheid te brengen.

Israël heeft later verachting gekoesterd voor allen die niet tot het volk van God behoorden, en hen als 'honden' beschouwd. Zeker, het was waar, dat door Mozes de wet alleen aan het volk Israël gegeven was. De apostel Paulus noemt als één van de negen voorrechten die aan Israël gegeven zijn: de wetgeving (Rom. 9:4), terwijl hij het als een voorrecht van de Joden beschouwt dat hun de woorden van God zijn toevertrouwd (Rom. 3:7). De heidenen stonden daarbuiten.

Maar voorafgaand aan het tijdstip van de wetgeving, had God juist bemoeienis met een heiden. Tegenover de latere verachting van de heidenen door Israël, stelde God al van tevoren het feit dat Hij het grootste belang stelt in één enkele mensziel. Niet om die enkeling tot rijkdom en eer te brengen. God hield Zich met deze enkeling bezig vanwege een verkeerde gezindheid bij die mens, namelijk zijn eigengerechtigheid, waarvan hij zich bewust moest worden. En in die dagen liet God een boek samenstellen, dat zou worden opgenomen in de Heilige Schrift. Hij maakte Job tot een bewaarder van de kennis van God, evenals ook iemand als Melchizedek.

In Gods wegen met Israël zou de dag komen dat dit volk zijn bevoorrechte plaats zou verliezen en tijdelijk geheel terzijde zou worden gesteld. En dan zou de tijd van de genade aanbreeken, waarin de genade niet alleen meer betrekking zou hebben op één bepaald volk, maar op heel de mensenwereld. De openbaring van die genade kon niet aan Mozes of wie dan ook worden toevertrouwd, maar zou worden bewerkt door de Heere Jezus Christus, de Zoon van God, die als waarachtig Mens op aarde zou komen. Wie anders dan Hij, Die Zelf God was, kon de goddelijke volheid van de genade openbaren? En dan zou het boek Job er al zijn, om aan te tonen dat die genade niet een achteraf door God opgevatte gedachte was. Dit was het boek, waarin men de genade, buiten Israël om, duidelijk kon waarnemen. Konden de Joden, met het boek Job vóór zich, het nog wagen te zeggen dat God de volken geringschatte? Over wie van de aartsvaders had God zó verheven en zó uitvoerig gesproken als over Job? Aan wie uit Israël was ooit zo'n boek van tweeënveertig hoofdstukken gewijd, met het doel om iemand terecht te brengen?

Er komt nog iets bij. Job stamde niet alleen uit de volken die buiten de zegeningen van Israël stonden, maar hij woonde ook in een landstreek die onder de Israëlieten slecht bekend stond. Het land Uz wordt door de profeet Jeremia genoemd als de woonplaats van Edom, het nageslacht van Ezau (Klaagl. 4:21). Dit feit alleen al kwam een Israëliet verdacht voor. Van de vroegste tijden af was er haat en vijandschap geweest tussen Israël en Edom, en die is er nu nog. Wij zeggen hiermee niet dat Job een Edomiet was. Maar voor de Joden, die onmiddellijk in vuur en vlam stonden bij alles wat de bijzondere plaats van het uitverkoren volk in de weg kon staan, was dit land de streek waaruit niets goeds kon voortkomen, zoals dit later ook gezegd werd van Nazareth (Joh. 1:47).

Het moderne Jodendom, dat vijandig staat tegenover Gods openbaring in Christus, beweert zelfs dat Job niet werkelijk kan hebben bestaan, omdat het onmogelijk is dat God Zich op zo'n manier met iemand uit de heidenen zou hebben beziggehouden. Maar dat is juist de prachtige kerngedachte van het boek Job! Het ging om een mens die echt heeft geleefd. Zó spreken de profeet Ezechiël en ook de

apostel Jakobus erover, zoals wij al hebben gezien. Job was weliswaar een mens die buiten het uitverkoren volk stond, maar toch iemand aan wie en in wie Gods rijke genade werkzaam was – tot lof van de Heere en tot beschaming van de satan. De zware beproeving die Job moest ondergaan, werd uiteindelijk een zegen voor hem.

De genade van God is vrijmachtig

De naam Job betekent: 'vervolgde, verdrukte'. Tijdens een groot deel van zijn leven werd deze betekenis niet aan hem waargemaakt. In die dagen was Job de grootste en machtigste van de herdersvorsten in het Oosten. Dit verzwaarde zijn beproevingen echter nog. Hij was een oprechte, trouwe man die God vreesde en week van het kwade. Dit getuigenis wordt verschillende keren door de Heere van hem gegeven. In zijn gezinsleven was hij zeer gezegend, hij was gehuwd en hij had zeven zonen en drie dochters. Maatschappelijk ging het hem buitengewoon goed, zijn bezittingen waren zo groot dat hij de rijkste was van alle bewoners van het Oosten.

Job was echter geen 'vreemdeling en bijwoner'. In dit karakter had God wel de aartsvaders van Israël geroepen, maar Job niet. Hij stond buiten het verbond met Abraham. Met de zegening van de aartsvaders was de genade van God echter niet ten einde. Deze ging verder en strekte zich ook uit tot Job. De soevereine genade van God ging verder dan de verbondsbelofte aan Abraham, die te zijner tijd volledig aan Israël zal worden vervuld; iets wat de hele wereld zal kunnen zien. Maar toch, de genade van God is vrijmachtig en ze laat zich niet opsluiten binnen de grenzen van een bepaald volk. Zij is vrij en behoudt zich het recht voor om verder te gaan dan de beloften aan Israël.

De genade, die geopenbaard is aan hen die in Christus geloven – aan ieder persoonlijk en aan allen samen als gemeente van God – gaat nog veel verder dan die aan Israël en bijvoorbeeld aan Job is bewezen. Daarom zou het geestelijk peil van de gelovigen in Christus en van de gemeente veel hoger moeten zijn dan het geloofsleven in Israël. Maar helaas is het zo, dat men tot het peil van Israël is gedaald en bijvoorbeeld de wet tot regel voor het christelijk leven heeft gemaakt. Over het algemeen heeft men geen oog voor de rijke hemelse en geestelijke zegeningen, waarover het Nieuwe Testament en vooral de brieven van Paulus spreken. Zegeningen, die niets met de aardse beloften uit het Oude Testament te maken hebben. Maar al te vaak wordt over het hoofd gezien dat de gemeente van

Christus in de oudtestamentische bedeling en ook nog tijdens het leven van de Heere Jezus op aarde een *verborgenheid* was (Rom. 16:25-26; Ef. 3:3-6; Kol. 1:26).

Wat deze in het Nieuwe Testament geopenbaarde genade bracht, was iets geheel nieuws, en ze ging verder dan Gods beloften aan Abraham, Izak en Jakob. Ze was ook niet geopenbaard tijdens Gods handelen met het volk Israël, en de profeten spreken er niet van. Eerst moest de Christus lijden en sterven, verzoening en verlossing tot stand brengen, en aan de rechterhand van God zijn verheerlijkt. Pas daarna kon de Heilige Geest van de hemel komen om Joden én heidenen, allen die in Christus geloven, tot één Lichaam te vormen. Aan het einde van de tijden zal echter ook blijken dat er een bestel van Gods genade is geweest, dat *aardse* heerlijkheid als eindresultaat heeft. Joden en heidenen zullen samen het voorwerp van die genade zijn. Maar dan zal ook blijken dat er een genade van God is geweest, die een *grote hemelse* heerlijkheid tot gevolg heeft gehad. Degenen die nu in Christus geloven, de leden van Zijn gemeente, zijn daarvan de voorwerpen.

Het probleem van het lijden

Het grote probleem van het lijden van gelovigen hier op aarde wordt door het boek Job verklaard, voor zover het op aarde mogelijk is dit geheim te doorgronden. Waarom lijden vrome, godvrezende en rechtvaardige kinderen van God? Als God liefde is, en dat is werkelijk het geval, waarom hebben ze dan zoveel tegenspoed? Hoe is het met de rechtvaardigheid van God in overeenstemming te brengen, dat Hij rechtvaardigen op duizend manieren laat lijden? Het antwoord dat het boek Job geeft op deze vragen is tweeledig.

Ten eerste dient het aan de gelovigen gezonden of toegelaten lijden tot verheerlijking van God. Dit tonen ons vooral de eerste twee hoofdstukken van het boek Job. Niettegenstaande de vreselijke beproeving die Job was overkomen, bleef hij aan God vasthouden, zondigde hij niet met zijn mond en schreef God niets ongerijmds toe. Wel sprak hij het historische woord, dat duizenden gelovigen in de loop van de eeuwen hem nagezegd hebben: 'De Heere heeft gegeven, de Heere heeft genomen, de naam van de Heere zij geloofd!' (hst. 1:21). God werd daardoor verheerlijkt en de satan beschaamd gemaakt. Ten aanzien van het lijden en de ziekte van Lazarus heeft de Heer Jezus zelfs uitdrukkelijk verklaard dat de ziekte van Zijn vriend niet tot de dood was, maar ter wille van de heerlijkheid van God, opdat de Zoon van God erdoor zou worden verheerlijkt (Joh. 11:4).

Ten tweede dient het lijden dat de gelovigen wordt gezonden, of dat wordt toegelaten, tot heil van de rechtvaardigen. Job werd erdoor gelouterd; de apostel

Paulus kwam door zijn doorn in het vlees ertoe in zijn zwakheden te roemen. De beproeving heeft Job de rijkste en beste ervaringen geschonken. Toen hij had geleerd en begrepen wat de Heere hem erdoor wilde leren, ontving hij grotere zegeningen dan voorheen. Een wandklok wordt in beweging gehouden door het zware gewicht dat eraan bevestigd is. Wordt dat weggenomen, dan blijft het uurwerk stilstaan. Zó is het ook met de gelovige, met de rechtvaardige. Als de Heere in Zijn wijsheid en diepe kennis van ieder van Zijn kinderen, geen lijden over hen deed komen of over hen zou toelaten, en hen niet bezwaarde met een 'gewicht', dan zou hun geestelijk leven 'stilstaan' en worden geschaad. Het is een bekend feit dat de Heere bij de Zijnen meer bereikt door lijden dan door voorspoed.

Twee dingen kunnen ons als gelovigen bekend zijn, en het is fijn als die ook met het hart worden beleefd. Ten eerste is het zo, 'dat hun die God liefhebben, alle dingen meewerken ten goede' (Rom. 8:28). Hier staat niet: 'hun die door God worden liefgehad'; maar het ten goede meewerken hangt af van het feit of de *gelovige* God liefheeft. Want iemand die God liefheeft, beziet het lijden heel anders dan de natuurlijke mens. Ten tweede staat er: 'God is getrouw, Die niet zal toelaten dat u verzocht wordt boven wat u kunt [verdragen]; maar met de verzoeking zal Hij ook de uitkomst geven, zodat u ze kunt verdragen' (1 Kor. 10:13).

Zolang het bewustzijn van de liefde van God in het hart aanwezig is, is de gelovige veilig en zal hij niets ongerijmds aan God toeschrijven, maar ook ervaren dat het lijden een bron van ware geestelijke zegen wordt.